

165

DISPUTATIONVM THEOLOGICARVM
QVINTO REPETITARVM VIGESIMA-NONA

DE
BONIS OPERIBVS
ET MERITIS EORVM,

Quam

FAVENTE DEO OPT. MAX.

Ex auctoritate & decreto
Reverendi Ordinis Theologici,

Sub Prasidio

Clarissimi, Doctissimiq̄ue Viri,
D. IACOBI ARMINII SS. Theologiæ
Doctoris & Professoris ordinarii in illustri
Batavorum Academia,

publicè examinandam proponit

CHRISTIANUS SOPINGIUS Vtrix,
Ad diem xxviii. Februar. Anno cl. l. c. ix.

Horis locoque solitis.

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex Officina Ioannis Patii, Academix Typographi.
Anno cl. l. c. ix.

46 59/50

*Generoso, Nobili, Magnifico, fortissi-
moq; Heroi,*

D. IANO A DUVENVOORDE, EQUITI Batavo,
Dominode VVarmondt, Effelickervvoude,
Alckemade, & Domino suo observandis. stu-
diorumque fautori benevolentis. Mæcenati
honorando;

NEC NON

*Eximia pietate, Prudentia atque erudi-
tione spectatissimo Viro,*

D. IOANNI VVTENBOGARDO in Eccle-
sia Hagienfi cum Belgica tum Gallica myste-
riorum Dei dispensatori fidelis. ac disertis.

HASCE THEOLOGICAS

DE

BONIS OPERIBVS

THESES,

In grati animi testimonium

D. D. D.

CHRISTIANVS SOPINGIUS

Respondens

*Cum precedentibus Disputationibus de Fide & Iustificatione
actum sit, iusta ordinis ratio exigit ut de earum fructibus, h. e.
Bonis operibus agamus: ac primo eorum naturam, inde eorum-
dem merita considerabimus.*

THESIS I.

Missis variis operum distinctionibus tantum de
renatorum bonis operibus hic agere decretum
nobis: eaq; prout à nobis Theologice non au-
tem philosophicè aut politicè considerantur,
definimus esse actus bonos consentaneos voluntati divinæ
nobis in verbo revelatæ, quæ sunt operatione Spiritus S. ab
homine regenito per fidem cor purificantem, ad Dei glo-
riam, ædificationem proximi, & salutem nostram.

II.

Posita definitione causas omnes expēdemus ac latius ex-
plicabimus: Ac primò de Efficiente. Efficiens duplex poni-
tur. Primaria una: Secundaria altera. Princeps causa est Deus
in Christo per Spiritum, à quo, in quo & per quem omnis
boni principium & ἀποτέλεσμα ut in natura ita supra naturam.
Ut igitur Pater ille gloria dat nobis Spiritum sapientia & revela-
tionis in agnitione eius & illuminat oculos mentis nostræ ut cogno-
scamus quæ sit spes illa vocationis ipsius & quæ opes gloria heredi-
tatis ipsius in Sanctis; sic idem ille Deus efficit in nobis & velle
& perficere: Et ut sine Christi Spiritu nihil possumus facere
sic eius Spiritu omnia possumus. Ipse igitur Deus aufert cor la-
pideum e carne nostra & dat cor carneum in quo leges suas inscri-
bat: Spiritum suum dat, & efficit ut in preceptis ipsius ambulemus,
iudiciaq; ipsius faciamus. Unde & bona opera fructus Spiritus
vocantur; Nā nos ne ad cogitandū quidem quod bonū est ex nobis
sumus idonei. Multò minus ad volendū, nedum perficiendū.

Eph. 1. 18.

Phil. 2. 13.

Ioh. 15. 5.

Ezech. 36.

26.

Ier. 31. 33

Gal. 5. 22.

Rom. 8. 12

2. Cor. 5. 9.

III.

Efficiens secundaria est duplex tum quæ efficit ad modū
compositi producentis, tum quæ efficit ad modum formæ
inexistentis. Quæ efficit ad modum compositi producentis
est homo regenitus, qui prout Christo per veram fidem ag-

Hh 2

gluti-

glutinus est ei que tanquam membrum capiti suo adheret, & veluti palme viti sic ipse Christo insitus sic etiam ex tali infusione Spiritu eius potenter in eum influente fructus profert dignos poenitentia: ex quibus testatur se ex Deo natum & Christum in se habitare. Nam qui natus est ex Deo non peccat, sed magis ac magis peccato obsistit & iustitie servit. Licet igitur Deus hominem prepararet, informet & instruat modo salutari gratie sanctificationis ut & velit & possit bene operari, ipse tamen homo regenitus actiones istas bonas producit. Vnde quia a nobis tanquam voluntaria causa proficiscuntur bona opera, nostra dicuntur.

IV.
Quae efficit admodum formae inexistentis est Fides, in cordibus hominum a Spiritu S. accensa cujus vi intus agere bona opera producit homo, certoque statuit non solum se sed etiam opera quae facit placere Deo propter Christum. Vnde non immerito fides bonorum operum primaria fructu vocatur, quippe ex qua charitatem & omnes Sanctos animi motus proficere necesse est, ita ut sit instar boni seminis bonos fructus proferentis. Fieri enim non potest ut quisquam vere in Deum & in Christum credat: qui non simul sincero animo & affectu divinis praeceptis obtemperare, Deumque & proximum propter Deum ex animo diligere studeat. Vnde in Scriptura Sancti per fidem dicuntur operari iustitiam.

V.
Materia bonorum operum est quidquid lege Dei, cujus summa in decalogo continetur, praescribitur. Habet enim & solus Deus praecipendi auctoritatem, utpote qui solus νομοθετης, & sola Lex Dei praecipi omnis quod quidem aequum bonumque; respicit normam & rationem continet: cui adjicere vel detrudere quippiam nefas putamus. Excluditur itaque hic omnis ελεοθρησκεία & commentum de bona intentione itemque ea opera quae Deo pro cultu obtrudunt homines quae quamvis per se mala non sunt, non sunt tamen praecipta a Deo. Nam ad bonum opus & cultum Dei non sufficit aliquod

aliquod opus non esse malum vel non prohibitum, sed oportet a Deo esse praeciptum: Secundum illud: *Frustra me colunt, docentes doctrinas quae sunt praecipta hominum.* Atque hoc evellit omnes Papistarum traditiones, quas ut cultum Dei Ecclesiae Christi obtrudunt, cum tantum sint εντάλματα και διδασκαλίας των ανθρώπων.

VI.
Adiaphora quae nec per se mala vel bona sunt quatenus in genere dilectionis continentur sunt a Deo praecipta licet non in specie tamen in genere: eaque per accidens possunt fieri mala accedente opinione cultus vel scandalo. Porro ut aliquis dicatur bene egisse, non hoc solum sufficit ut id quod verbo Dei mandatum est egerit, sed ut illud agendo voluntatem Dei proposuerit & certo statuerit ex verbo Dei opus illud Deo placere. Nam, ut inquit Paulus, *quidquid sine fide fit. i. quidquid a nobis suscipitur dubitante conscientia an Deo placeat ac proinde a Deo sit praeciptum nec ne, peccatum est.*

VII.
Forma bonorum operum est sincera conformitas cum lege Dei tum secundum externam speciem tum secundum internam veritatem. Duo enim ad formae huius constitutionem concurrunt externa operum bonitas quam praecipta legis externae praeseferunt & exigunt, & interna eorundem sanctitas quam natura legis postulat quae spiritualis est, & Legislatoris qui Spiritus & καρδιογνωστης qui non secundum externam speciem iudicat sed secundum veritatem.

VIII.
Cum autem Lex rigide considerata absolutam & omnibus numeris perfectam obedientiam exigat, & Deus secundum eam rigide iudicare possit si velit renati autem reliquias peccati circumferant fit ut nullius etiam sanctissimi vita legis rigido examini opponi possit. Quum enim in multis labantur omnes, & cum Davide dicere debeant; *Si iniquitates observaveris Domine quis subsistet? Errores quis intelligit? ab occultis munda me;* multum ab ista legis perfectione absunt. Interim

tamen bona opera piorū esse verè bona, sancta, pura, & Deo grata dicimus, sed adeo pura & perfecta esse negamus ut sua propria perfectione iudicio Dei perfectè respōdere ac vitam æternam ex condigno promereri possint. Necessum est igitur hic gratiam clementis & misericordis Dei invenire, quæ & bona opera in renatis efficiat & animos eorum confirmet ne à proposito desistant, & præterea defectus omnes & imperfectiones eorum tegat: ita ut opera nostra acceptatione potius divina quam sua dignitate ac valore nitatur: alioquin vā nobis si ex iis citra misericordiam iudicemur.

IX.

Finis bonorum operum triplex est. Vnus ex parte Dei, alter ex parte nostra, tertius ex parte proximi. Ex parte Dei summus Finis est gloria ipsius, ut per nos Deus celebretur: secundum illud; *luceat lux vestra coram hominibus ut videant bona opera vestra, glorificent q̄ Patrem illum vestrum qui est in cælis: cum contra propter vitam impiam & mores inhonestos nomen Dei male audiat & blasphemetur inter gentes.* Huic subordinantur tum mandatum, *nam hæc est voluntas Dei sanctificationis nostræ,* tum beneficia omnia corporalia & spiritualia pro quibus gratitudinem in bonis operibus positam debemus: itaque cum Propheta exclamandū Psal. 116. 2. *Quid reddam Iehovæ pro omnibus beneficiis. Calicem salutem accipiam & nomen Iehovæ invocabo.* Ex parte nostra finis est. Vt ex bonis operibus de fide justificatione & vita æterna certi simus, non tanquam causis sed tanquam testibus & effectis justificationis & fidei quæ in iustitiam imputatur. Ex parte proximi finis est tum ut infideles per nostra bona opera incitētur & accendantur ad studium pietatis, ut sic eos vitæ nostræ integritate Christo lucrifaciamus, tum ut fideles in pietate & fide confirmentur.

X.

Ex quibus satis superque Pontificiorum impudentia refellitur qui calumniatur nos abolere bona opera cum tamen propter hos fines bonorū operum studium adeo strictè exigamus:

gamus: præterquam quod scimus *ideo gratiam illam salutiferam Dei illuxisse ut abnegata impietate & mundanis cupiditatibus temperanter, iuste, & pie vivamus in presenti seculo.* Imo apertè fatemur bona opera non tantum ut viam quandam antecedere ipsam salutem, sed etiam causam esse salutis suo modo adjuvantem, quatenus videlicet sunt causa sine qua nō seu conditio divinis promissis annexa & necessario à nobis præstanda, si salvi esse velimus, utpote sine qua salutis possessio obtineri nequit.

XI.

Hactenus de bonis operibus, restat ut de meritis eorū pauca subjiciamus. Ex iis quæ antè dicta sunt abunde patet bona opera à Deo non promereri posse ut iis communius tribunali justificemur & propter ea vitam æternam consequamur ex condigno. Præterquam enim quod gloriosum illud nomen meriti in Scriptura non reperiatur hoc etiam accedit quod tota Scriptura totum illud meritū evertat, utpote quod ex diametro gratiæ Dei in Christo nobis datæ repugnat, cum in propria dignitate seu pretio intimo nostrorum operū fundetur & obligationem Dei ex parte nostra perfectam secum adferat. Hinc contra doctrinam istam de meritis nostris velut ex professo disputat Apostolus Paulus & perpetuam antithesin statuit inter gratiam Dei & meritum nostrum: Hinc istæ oppositiones. *Non operanti sed credenti, non ex lege sed ex promissione, non ex operibus sed ex fide, non ex operibus sed ex gratia.*

XII.

Accedit quod cum nemo hominū perfectè legem impleat sed in multis labantur omnes quo pacto ex operibus homo justificaretur? Cum is qui vel unum tantum peccatum admisit ex operibus legis justificari non possit. Imo concessio eo hominem perfectè legem Dei implere nihilominus tamē vitam æternam nō promerebitur. Nam meriti ratio & natura hæc postulat si rigidè vocem meriti sumamus. 1. Vt qui merebitur de suo & ex propriis det vel faciat. 2. Vt illud alteri non sit debitum. 3. Vt illud quod dat vel facit alteri sit utile.

Mat. 5. 16.

Rom. 2. 22

1. Cor. 10.

Phil. 1. 11.

1. Pet. 2. 12

1. Thes. 4. 3.

Rom. 6. 13.

Rom. 12. 1.

1. Pet. 2. 5.

Tit. 2. 4.

2. Pet. 1. 10

Mat. 7. 16.

Iacob. 2. 17.

1. Pet. 3. 1.

Heb. 10. 24.

Tit. 2. 11.

1. Cor. 1. 7.

Luc. 1. 74.

Rom. 3. 2. 8

Gal. 2. 16.

Ephes. 2. 8.

Rom. 4. 4.

1. Cor. 11. 4.

Tit. 3. 5.

utile. 4. Ut sit exacta analogia inter opus & mercedem, æ-
qualis valor, & æqualis dignitas. Iam vero fideles opera quæ
faciunt nō ex seipsis faciunt. *Deus enim est qui operatur & velie*
Phil. 2. 13. & perficere. Et quod idonei sumus ex Deo est. Quis prior dedit Do-
2. Cor. 3. 5. mino & reddetur ipsi? 2. Nostra opera debita sunt, quæcunq;
Rom. 11. 4 n. facimus facere debemus jure creationis simul & redem-
Luc. 17. 10 ptionis. 3. Nihil accedit Deo. *Bonum enim nostrum ad Deum*
Rom. 8. 12 non pertingit. *Et cum omnia fecimus servi tamen inutiles sumus.*
Psal. 16. Denique nulla est proportio operum nostrorum ad promif-
sum salutis æternæ præmium, utpote finitæ & imperfectæ
rei ad rem infinitam & omnibus numeris absolutam. Vnde
cōcludimus creaturam à creatore nihil promereri posse si ri-
gidè meritū consideretur. Imo si Adam perstitisset vitæ æter-
nam meritis nō fuisset sed mercedem ex debito postulasset.
Rom. 4. Sic secundū Apostoli phrasin *operanti merces datur ex debito.*

XIII.

Quod si vero Patres vocabulum meriti sæpius usurparunt
id improprie fecerunt & vulgari quodam modo, vocantes
ipsum opus meritum quod Deus censet dignum & gratiosè,
æstimat dignum remuneratione. Vnde cum accuratè hac de
re loquuntur, toties apud Deum merita planè rejiciunt &
contra totam justitiam & salutem nostram gratiæ Dei adscri-
bunt. Hinc illa axiomata. *Non reddit Deus debitam pœnam,*
sed indebitam gratiam. Meritum nostrum est miseratio Domi-
ni. Opera nostra non causa regnandi sed via regni. Commodè
igitur explicanda est phrasin illa Patrum, cum dicunt homi-
nem mereri intelligendum hoc scilicet secundum gratiosam
acceptilationem Dei secundum quam Deus dignam habet
creaturam remuneratione. Si quis itaque verbum merendi
pro verbo consequendi seu obtinendi & nomen meriti pro
bono & placente Deo opere usurpare velit, cum eo non pu-
gnabimus. Sed meritum illud propriè sic dictum puta con-
digni quale Pontificii intelligunt in negotio nostræ salutis
ab operibus nostris removemus.

FINIS.